

Vilsonova bolest: osnovne činjenice za pacijente

ŠTA JE VILSONOVA BOLEST?

Vilsonova bolest je nasledna bolest uzrokovana poremećajem na nivou gena, usled kog dolazi do preteranog nakupljanja bakra u mozgu, jetri i drugim organima.

KAKO SE VILSONOVA BOLEST MANIFESTUJE?

Simptomi Vilsonove bolesti obično nastaju u detinjstvu i ranom odraslom dobu i podrazumevaju:

- Nevoljne pokrete, kao što su zauzimanje abnormalnog položaja tela (distonija) ili tremor
- Probleme sa ravnotežom ili koordinacijom pokreta
- Probleme sa govorom ili gutanjem
- Kognitivne ili bihejvioralne promene

Poremećaji jetrine funkcije su takođe česti u Vilsonovoj bolesti, kao i anemija, bubrežni ili srčani problemi.

ŠTA IZAZIVA VILSONOVU BOLEST?

Vilsonova bolest je nasledna bolest koja nastaje usled prisustva mutacije u genu koji kodira za protein koji ima ulogu u eliminaciji bakra iz tela. Poremećaj funkcije ovog proteina dovodi do patološke akumulacije bakra, najizraženije u mozgu, jetri i očima i do pojave simptoma Vilsonove bolesti.

KAKO SE DIJAGNOSTIKUJE VILSONOVA BOLEST?

Vilsonova bolest se često ne dijagnostikuje na vreme i potrebno je obratiti pažnju na simptome koji mogu ukazivati na ovu bolest. Dijagnoza se postavlja pomoću analize krvi i urina.

Ceruloplazmin je protein koji se sintetise u jetri i zadužen je za skladištenje i distribuciju bakra u telu. Za postavljanje dijagnoze Vilsonove bolesti može se meriti količina ceruloplazmina u krvi, ali obzirom da ovaj test nije dovoljno pouzdan, savetuje se merenje količine bakra u 24-časovnom urinu. Ovaj test podrazumeva sakupljanje urina tokom 24 h i veoma je važno provesti ga korektno da bi rezultat bio validan.

Postoje i drugi testovi koje se koriste za dijagnostikovanje Vilsonove bolesti:

- Pregled oftalmologa za detektovanje patološke količine bakra u rožnjači
- Biopsija jetre za potvrdu dijagnoze Vilsonove bolesti
- Magnetna rezonancija mozga za detektovanje promena u mozgu
- Genetsko testiranje za postavljanje definitivne dijagnoze.

DA LI JE VILSONOVA BOLEST LEČIVA?

Da, Vilsonova bolest se može veoma uspeno lečiti. Rana dijagnoza i rano započinjanje terapije je važno da bi se sprečilo trajno oštećenje zahvaćenih organa.

DA LI TREBA DA PROMENIM ISHRANU?

Puno namirnica koje se uobičajeno koriste u ishrani sadrži bakar i potrebne količine bakra se dobijaju putem ishrane. Ukoliko imate Vilsonovu bolest najbolje je da izbegavate namirnice bogate bakrom kao što su:

- Čokolada
- Orasi
- Školjke
- Džigerica

KAKO SE LEČI VILSONOVA BOLEST?

Nekoliko načina lečenja Vilsonove bolesti podrazumeva:

- Lekove koji smanjuju apsorpciju bakra iz sistema za varenje, kao što su preparati cinka. Ovim lekovima treba neko vreme da deluju.
- Lekove koji vezuju bakar u organizmu, kao što su d-penicilamin, trientin i amonijum tetratio-molibdat. Ovi lekovi mogu imati ozbiljne neželjene efekte i nisu dostupni u svim zemljama.
- Transplantaciju jetre kojom se postiže normalizacija metabolizma bakra kod najtežih slučajeva.

Lekovima se utiče na simptome Vilsonove bolesti, kao što su nevoljni pokreti. Razgovarajte sa svojom lekarom o dostupnim opcijama za lečenje.

DA LI DRUGI ČLANOVI PORODICE TREBA DA SE TESTIRAJU?

Obzirom da je Vilsonova bolest nasledna bolest, članovi porodice obolelog mogu biti pod rizikom. Bolest se nasleđuje autozomalno recesivno i potrebne su dve patološke kopije gena, jedna nasleđena od majke, a druga nasleđena od oca, da bi se bolest manifestovala. Ukoliko su roditelji nosioci po jedne kopije patološke kopije gena, oni su zdravi, ali braća i sestre obolelog člana porodice mogu biti pod rizikom. Ukoliko Vi imate Vilsonovu bolest, Vaša braća i sestre treba da prođu skrining za Vilsonovu bolest. U retkim slučajevima, skrining je potreban i drugim članovima porodice. Pitajte Vašeg lekara ili obavite konsultaciju genetičara vezano za potrebu testiranja članova Vaše porodice.